

Hørings svar frå Odda Jakt og Fiskelag

Til NVE vedrørende:

1. Flomluke Sandvinvatn
2. SKL sin tilleggsrapport nr.2 “Flaumkraftverk”

1. Flomluke Sandvinvatn.

Historikk.

I 2015 vedtok Odda kommunestyre en intensjonsavtale med SKL om å arbeide for å realisere en flomtunnel med et såkalt flomkraftverk. Vi skriver såkalt, fordi begrepet flomkraftverk er svært upresist og i samtale med lokalpolitikere viser det seg at flere tolket begrepet flomkraftverk som et kraftverk med en turbin som bare skulle gå når det var flom! Slik vet vi at det ikke er !

I dette samme møtet vedtok kommunestyret at de ønsket en utredning som viste alle alternative flomsikringstiltak i hele Opovassdraget. Dette vedtaket ble fulgt opp med en rapport utarbeidet av Multiconsult. Denne rapporten ble kalt et mulighetsstudie. Mulighetsstudien listet opp 9 ulike alternative flomsikringstiltak hvorav flomtunnel var det ene.

Det ble fort klart at av de resterende 8 tiltakene var det ett tiltak som skilte seg ut som et reelt alternativ til en flomtunnel. Det var en såkalt flomlukeløsning. I mulighetsstudien var dette alternativet lagt som en kort kulvert under vestsiden av broene i Vasstun. Alternativet var ikke grundig utredet og Multiconsult pekte på at det måtte gjennomarbeides til før en kunne si noe sikrere om muligheten for gjennomføring. Tiltaket ble kostnadsestimert til i underkant av 30 millioner kroner.

Odda Jakt og fiskelag (OJF) såg tidlig at ei flomluke kunne være et svært godt flomsikringsalternativ både nedstrøms og oppstrøms Sandvinvatnet. Vi arbeidet derfor både mot politiske partier og kommunen for at det skulle kreves at dette alternativet skulle utredes. Dette arbeidet førte ikke fram og verken politiske partier eller kommunen krevde flomlukealternativet videre utredet.

I februar 2017 ble det holdt et folkemøte i kommunestyresalen i Odda. På dette møtet stilte OJF et direkte spørsmål til NVE og bad om svar på om de ville utrede flomlukealternativet. Dette svarte NVE ja på! OJF fulgte opp med spørsmål om dette ville bli gjort parallelt med SKL sin konsesjonssøknad. Dette svarte NVE også bekreftende på. OJF fulgte da opp med enda et spørsmål, nemlig om det ville

være Multiconsult som skulle utrede flomlukealternativet videre. Svaret på dette var at det ville bli lyst ut på anbud og at andre firma kunne få denne jobben.

I løpet av første halvdel av 2017 såg vi at SKL jobbet for fullt med sitt prosjekt. Om flomluker var det helt stille! Odda Jakt og Fiskelag begynte å purre og etterlyse arbeidet med dette alternativet i august 2017. Odda jakt og fiskelag har mye mailkorrespondanse med sentrale personer i NVE. Alle gjelder spørsmål om hvorfor ingenting skjer med flomlukealternativet som skulle utredes parallelt med SKL sin konsesjonssøknad. Svarene vi får handler om kapasitetsproblemer i NVE.

Mot slutten av 2017 tar stortingsrepresentant Lars Haltbrekken tak i saken og stiller 2 grunngitte spørsmål om flomlukerapporten til statsråd Søviknes. Da blir det fart i saken. Det inngås kontrakt med Multiconsult uten anbudsrunde og frist for ferdigstilt flomlukerapport blir 1.april med høringsfrist 10.mai. Odda jakt og Fiskelag skriver straks til NVE og krever at høringsfristen for SKL sin konsesjonssøknad (februar) blir utsatt noen måneder slik at en kan se flomlukealternativet opp mot flomtunnel i en og samme sak. NVE avviser oppmodningen om at disse to sakene skal ses på i samme sak og bestemmer en egen høringsfrist for flomlukealternativet. Det gjennomføres 2 svært godt besøkte folkemøter i kinosalen i Odda, ett i februar og ett i april.

Flomluke i Sandvinvatn.

Teknisk løsning

Multiconsult har lagt frem en meget opplysende og bearbeidet rapport som viser at det er fullt mulig å grave ut og installere en flomluke i utløpsosen til Sandvinvatn. Det er viktig å presisere at det ikke på noen måte var noe automatikk i at flomlukealternativet kunne gjennomføres! Vi visste at vegbroene ville utgjøre utfordringer i forhold til graving av en ny kulvert, men vi ser at Multiconsult har funnet en løsning på dette ved å legge kanalen i en bue på innsiden av broene, slik at den ikke påvirker broelementene som står i elveleiet. For å få dette til er kulverten blitt betydelig lengre og derav har kostnaden økt frå ca 30 til ca 100 millioner kroner.

Odda Jakt og fiskelag er svært glade for at Multiconsult legger frem en rapport som fjerner alle spørsmål om det er teknisk mulig å bygge en flomluke og på den måten gi Odda flomsikring uten å kraftregulere vassdraget. Vi ser at det heftes usikkerhet rundt kostnaden, først og fremst fordi permeabiliteten i massene er usikker og at mengden stor blokk ikke vites noe om før en bygger. Men at det teknisk er ganske ukomplisert å bygge denne flomluka slås utrykkelig fast i rapporten. Vi kommenterer ikke de ulike tekniske detaljer i rapporten, men er glad for at løsninger som er valgt er velkjent og trygg teknologi som er utprøvd andre steder.

Virkningsgrad.

Vi vil sitere fra sammendraget i Multiconsult sin rapport.

Sit : Kanalen vil sørge for at flomvannstander i Sandvinvatn senkes med 0,6- 1,3 m som direkte resultat av lukens evne til å sluse flomvann ut på lavere vannstander enn dagens utløp. Dette gjelder for alle tenkelige flomstørrelser, og gjelder også for den siste kilometeren av Storelvi som i dag påvirkes av høy vannstand i Sandvinvatn. Kanalen er dermed et velegnet tiltak for å sikre eiendommer rundt Sandvinvatn og nederste del av Storelvi. Sit.slutt

Med dette slår flomluckerapporten ettertrykkelig fast at en slik flomluke vil ha god flomdempende virkning på alle tenkelige flommer. Odda Jakt og fiskelag finner ingen grunn til å kommentere i detalj alle de ulike flomtyper som rapporten går grundig gjennom. Hovedpoenget står fast. Ei flomluke vil ha god flomdempende virkning på alle flommer, både de som er meldt og som gir lokalsamfunnet god tid til å forhåndstappe Sandvinvatn, men også eventuelle flommer som kommer mer overraskende. Ei flomluke vil ha god effekt i begge tilfeller.

Vi merker oss også at ei flomluke vil ha god flomdempende virkning i ca 1 kilometer oppover i Storelva, altså omtrent til Hildal. Dette er samme konklusjon som SKL selv har kommet til i sin hydrologirapport som ble lagt frem i januar. Det kan altså slås fast med stor grad av sikkerhet at verken flomtunnel eller flomluke har flomdempende effekt fra Hildal og sørover men begge har god flomdempende virkning på Sandvin. Argumenter om flomsikring for Hildal, som er brukt for flomtunnel, faller derved på steingrunn.

Hovedforskjellen på ei flomluke og en flomtunnel er selvsagt at en tunnel leder vannet utenom elveleiet. Ei flomluke kan derfor ikke konkurrere med en flomtunnel når det gjelder evnen til å fjerne vann fra Opo og det kan lages scenarier der en flom varer så lenge at en flomluke gradvis mister sin effekt. Spørsmålet blir da hvor sannsynlig slike flomscenarier er? Opoassdraget er bratt, vannet renner fort forbi. Vi som bor her vet hvordan de historiske flomprofilene fra NVE ser ut. Flommer er korte og kraftige. De varer ikke i dagevis.

Odda Jakt og fiskelag var invitert til ein paneldebatt i Norheimsund den 3.mai. Debatten gjaldt flomsikring i vassdrag. Der var også plansjef i Voss kommune. Det var interessant å høre at Voss byplanlegger for å tåle en 50 årsflom. En 200 årsflom er et scenarie som de ikke ser at de kan sikre for. Det merkelige er at i Odda er det 1000 årsflommen med 40% klimapåslag som presenteres som skrekkszenariet!

Hvilke sikringstiltak må gjennomføres i Norge dersom samfunn skal sikres mot 1000 årsflommer +40% klimapåslag? Slik Odda Jakt og fiskelag ser det er dette et tegn på at utbygger gjør det en kan for å skremme lokalbefolkningen til å si ja til kraftutbygging av Opo.

2. SKL sin tilleggsrapport nr.2 “Flaumkraftverk”

SKL har funnet grunn til å komme med tilleggsrapport nr2 samtidig som flomlurerapporten presenteres. Jeg vet ikke hvor vanlig det er at konsesjonssøker kommer med tilleggsrapporter helt mot slutten av slike prosesser, men vi registrerer altså at SKL har funnet det nødvendig å komme med 2 slike og tilleggsrapportene er i stor grad et forsøk på å svare på høringsinnspill fra motstandere av kraftutbygging. Så også med tilleggsrapport 2. Den tar opp følgende tema.

- Oppdatert hydrologi grunna ny flaumutrekning
- Vurdering av dagens kapasitet i Opo
- Ytterlegare konsekvensvurderingar av fare for reaktivering av forureina massar i indre hamn, Sørfjorden
- Tilleggsutgreiing fisk og botndyr

SKL stilte spørsmål ved NVE sin beregning av kulminasjonsvannføringen i flommen oktober 2014. NVE endret på bakgrunn av SKL sitt innspill kulminasjonsvannføringen fra 780m³/s til 570m³/s. For Odda jakt og fiskelag ser det ut som om denne “innrømmelsen” fra NVE sin side har gitt SKL blod på tann. Tilleggsrapporten sitt kapittel 3 er et massivt angrep på alt arbeid som NVE har gjort i Opo. SKL deler kritikken inn i :

- Manglande dokumentasjon
- Steinstorleik
- Helling
- Fotgrøft
- Filterlag

Fra vårt ståsted er det mer enn merkverdig at NVE, som har det sterkeste fagmiljøet i Norge når det gjelder flomsikring, skal ha så dårlig kompetanse og gjennomføringsevne som det SKL påstår i sin tilleggsrapport.

Felles for alle disse punktene er at SKL drar NVE sitt arbeid i tvil og er sterkt kritisk til gjennomføringen.

For Odda Jakt og fiskelag fremstår SKL som et selskap som tar i bruk alle midler for å hefte tvil ved både beregninger og gjennomføring av det flomsikringsarbeidet som NVE har gjennomført! Dette tjener etter vårt syn en eneste hensikt, nemlig å spre frykt og usikkerhet i lokalbefolkningen. Det synes vi er både trist og beklagelig. Odda jakt og fiskelag går ikke inn i talldelen av hydrologidelen til SKL sin tilleggsrapport. Vi har ikke kompetanse til å vurdere denne, men mener at det er større grunn til å stole på NVE som et uavhengig kompetansemiljø, enn på SKL som er et kraftselskap som har brukt mye penger på utredningsarbeid og som sterkt ønsker en utbygging av Opo.

SKL har funnet grunn til å gjøre ytterligere undersøkelser knyttet til reaktivering av forurensede masser i indre havnebasseng. SKL konkluderer med at det å beregne slik reaktivering er en kompleks øvelse og det er mange faktorer som spiller inn. Dette er vi enige med SKL i. Det som turde være kjent er at en har et velkjent prinsipp når det gjelder inngrep som kan gi store miljøskader. Det kalles "Føre var prinsippet". Når det heftes stor usikkerhet ved hva konsekvensene for forurensingssituasjonen i indre havnebassenget vil være ved en flomtunnel, så er det et argument for ikke å ta denne risikoen!

Odda Jakt og fiskelag stiller også spørsmålstegn ved SKL sin påstand om at Opo drar med seg forurensede masser fra elvebredden. Vi regner med at det er Odda smelteverk sine deponier som i så tilfelle skal utgjøre en fare. Disse massene er utgreid før og de består stort sett av kalk, og har en mye mindre giftighetsgrad enn det tungmetallene i bunnsedimentene i fjorden har.

SKL peker på at Sandvinsvatn er et sedimenbasseng og lite sedimenter føres til fjorden fra Opo. Sørfjorden er en svært fiskerik fjord. Det er sikkert komplekse sammenhenger som er forklaringen på dette, men det er ikke usannsynlig at Opo, med tilførsel av mineraler og organisk materiale til fjorden, spiller en rolle her. Hva konsekvensen av å la 70% av vannet gå i ein tunnel er ikke kjent og representerer en usikkerhet i forhold til konsekvenser for fjordmiljøet.

SKL har også gjort tilleggsundersøkelser når det gjelder fisk og bunndyr. Vi registrerer at det er store forskjeller på resultatene mellom elfisket i mars 2017 og september 2017. Dette viser etter vår mening at det er knyttet stor usikkerhet til de tallene som presenteres for fisketetthet i de ulike deler av vassdraget. Det er kjent at fangbarheten for laks og ørret kan være svært lav. Vi har allikevel lyst til å kommentere at vi er glad for at tettheten på lakseyngel i deler av Storelva og deler av Opo er ganske bra. Lakseyngelen som fanges i Storelva stammer høyst sannsynlig fra utsatt rogn, mens lakseyngelen i Opo høyst sannsynlig er naturlig gytt. Dette viser i alle fall at Lakseregisterets status for Opolaksen (Må regnes som tapt) er feil. Det er vi glad for. Vi viser til "[Tema rapport frå vitenskaplig råd for](#)

[lakseforvaltning Nr6” - Klassifisering av tilstand i norske laksebestander 2010-2014. I denne rapprten](#)

I denne rapporten karakteriseres elvene i 4 klasser. Frå rød til grønn. Opo kommer i klasse som som moderat- oransje farge, altså ikke kritisk. Det sammenfaller med våre medlemmers oppfatning. De siste 3 årene har Opo vært ein del av genbankprosjekt Hardangerfjord og det har vært uproblematisk for oss å fiske ca 40 vill-lakser hvervøst. Opolaksen er ikke død og kan få et oppsving dersom forholdene legges til rette for dette.

Sven Olaf Brekke
Sekretær